

Гордійчук С.В. Управління якістю професійної діяльності викладача як елемент внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

ст. 33-38

Кадрова політика у сфері охорони здоров'я в умовах загроз національній безпеці України: матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Київ, 23 березня 2017 року). – ТОВ «ДКС-Центр», 2017.- 208с.

С.В. Гордійчук

кандидат біологічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» Житомирської обласної ради

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЯК ЕЛЕМЕНТ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація: Стаття присвячена питанням управління якістю професійної діяльності викладача як елемента внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Наведено досвід КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» Житомирської обласної ради щодо щорічного здійснення рейтингової оцінки діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників за напрямками: навчально-методичний; науковий; виховний; організаційний. Підкреслено, що наближенню медичної освіти до сучасних європейських освітніх стандартів, оновлення управлінських форм і методів внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти неможливе без застосування рейтингової оцінки діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників вищих медичних навчальних закладів.

Ключові слова: якість освітньої діяльності, управління якістю професійної діяльності викладача, система рейтингового оцінювання.

Постановка проблеми. Оцінка якості роботи професорсько-викладацького складу є одним з пріоритетних завдань внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності кожного навчального закладу, оскільки від ефективності управління цією діяльністю залежить мотивація викладача до самовдосконалення та підвищення педагогічної майстерності.

У західних країнах оцінка діяльності викладача здійснюється у трьох напрямках: організаційно-методичному, комунікативному, професійному. Перший напрямок якісно та кількісно визначає всі аспекти проведення навчальних занять. Другий характеризує рівень розвитку комунікативної культури науково-педагогічного працівника. Професійний напрям дає можливість оцінити наявність професійно важливих рис особистості, що

забезпечують ефективність поведінкової діяльності викладача та його взаємовідносин із студентами. Окрім того, критерії оцінки діяльності викладача враховують не лише ефективність його викладання та результати наукової роботи, а й систематичне підвищення педагогічної майстерності, проведення громадських заходів, ставлення до роботи, заслуги в минулому та інше [1,2].

Аналіз наукових праць у даному напрямі. Проблеми управління якістю професійної діяльності викладача як елемента внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти актуалізували низку досліджень у даному напрямі серед науковців, які вивчали різні аспекти даного процесу, зокрема, принципи та механізми забезпечення якості освітнього процесу у вищих медичних навчальних закладах (Гордійчук С.), методологічні засади підготовки управлінських кадрів (Шигонська Н.), вітчизняні та зарубіжні підходи до оцінки ефективності діяльності викладацького складу вищих навчальних закладів (Козак О., Нікуліна Н).

Мета статті. Проаналізувати основні підходи до управління якістю професійної діяльності викладача як елемента внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Результати та їх обговорення. Сучасні вимоги до науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників вищого навчального закладу, обумовлені законом України «Про вищу освіту» [3].

Основні вимоги до професійної діяльності викладачів включають у себе: забезпечення викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадження наукової діяльності (для науково-педагогічних працівників); підвищення професійного рівня, педагогічної майстерності, наукової кваліфікації (для науково-педагогічних працівників); дотримання норм педагогічної етики, моралі, повага гідності осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прищеплення їм любові до України, виховання їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України; розвиток у осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійності, ініціативності, творчих здібностей; дотримання статуту вищого навчального закладу, законів, інших нормативно-правових актів.

Як зазначає Шигонська Н., системний підхід дозволяє глибше та ґрунтовніше під різними кутами оцінити рівень професійної діяльності викладачів, а також прийняти виважене науково обґрунтоване управлінське рішення [4]. Гордійчук С. вважає, що оцінка якості роботи професорсько-викладацького складу є важливою складовою внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності вищих медичних навчальних закладів [5].

Основними принципами управління якістю професійної діяльності викладачів необхідно вважати: інноваційність в управлінні; інвестиційність; інформаційність; моделювання; стимулювання; гуманістичність; демократизація, системність; оцінювання результатів (принцип зворотнього зв'язку).

Критеріями оцінювання педагогічної діяльності викладачів необхідно вважати: якість навчальної, виховної, організаційно-управлінської, громадсько-педагогічної, навчально-методичної роботи, проте перші два компоненти є найбільш важливими. Через них можна оперативнo отримати інформацію про рівень знань, умінь, навичок, вихованість студента і впливати на їх зміни.

Оцінювання професійної діяльності викладачів і визначення їх відповідності зайнятій посаді та рівня кваліфікації відбувається в процесі атестації, яка проводиться один раз у п'ять років, а протягом навчального року здійснюються управлінські дії щодо визначення ходу результатів освітнього процесу, що досягається завдяки внутрішнього контролю.

У КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» Житомирської обласної ради щорічно здійснюється рейтингова оцінка діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників за напрямками: навчально-методичний; науковий; виховний; організаційний. Рейтингова таблиця формується за сумою балів встановлених рейтинговою комісією з кожного напрямку [6].

Навчально-методична діяльність оцінюється за критеріями: підвищення кваліфікації у закладах післядипломної освіти; навчально-методичні матеріали, розроблені викладачами і затверджені МОЗ України (одноосібно, у співавторстві); навчально-методичні матеріали, які прорецензовані фахівцями ВНЗ та фахівцями практичної медицини; навчально-методичні матеріали, розроблені викладачами за звітній період (комплекси методичного забезпечення, навчальні посібники, збірники алгоритмів, ситуаційних задач, збірники тестів, практикуми, атласи, робочі зошити, методичні розробки, вдосконалення навчально-методичних матеріалів); забезпечення навчальної дисципліни комп'ютерними технологіями навчання; проведені відкриті заняття (на рівні навчального закладу, регіону, області); рецензування навчально-методичних матеріалів; вивчення та впровадження передового досвіду (участь в обласних методичних об'єднаннях, семінарах, запровадження передового досвіду відомих педагогів, педагогів-новаторів у своїй педагогічній діяльності); узагальнення власного досвіду роботи, що запроваджено у навчальному закладі, у регіональних навчальних закладах; представлення роботи на конкурс «Педагогічні інновації»; участь у конкурсі «Творчий портрет молодого викладача»; участь у підготовці студентів до олімпіад, конкурсів фахової майстерності, із

зазначенням призових місць (навчальний заклад, регіон, область, всеукраїнських, міжнародних); участь у фаховій експертизі фахових тестових завдань ліцензійного іспиту Крок М.

Критеріями наукової діяльності визначено: участь у науково-практичних конференціях (регіональних, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних, що проводяться в межах країни або в країнах Європи); участь у роботі організаційного комітету наукових конференцій (регіональних, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних); рецензування збірників матеріалів науково-практичних конференцій (регіональних, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних); науково-методичні публікації у престижних зарубіжних періодичних виданнях (наукометричні бази); науково-методичні публікації у престижних вітчизняних виданнях (фахові); науково-методичні публікації у періодичних вітчизняних виданнях України, збірниках матеріалів науково-практичних конференцій (регіональних, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних); написання монографій (одноосібно, у співавторстві, розділ монографії); написання спільних колективних монографій із партнерами з країн Європи; Індекс Гірша (h-індекс); керівництво науковою роботою студентів; підготовка студентів до участі у науково-практичних конференціях, конкурсах, грантах (регіональних, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних); патенти; винаходи; захист докторської дисертації; захист кандидатської дисертації; видавнича, експертна діяльність у складі міжнародних періодичних видань та конференцій; стажування в Україні; стажування за межами України; робота в робочих групах МОН, МОЗ; робота в робочих групах по створенню освітніх стандартів.

Для оцінки виховної діяльності основними критеріями є: участь в організації та проведенні позанавчальних відкритих виховних заходів; участь в організації та проведенні вечорів відпочинку; підготовка студентів до участі у конкурсах, вікторинах, спортивних змаганнях (за одного учасника при індивідуальній участі або за одну команду у командній участі в одному заході): інститутських, міських, обласних, всеукраїнських, міжнародних; організація виховної роботи в студентському колективі (для куратора групи) (ведення документації куратора, активність студентської групи, успішність, відвідування занять, акції милосердя, волонтерський рух); за зайняте місце групою у конкурсах («Дебют першокурсника», «Конкурс квітів» тощо) (за результатами навчального року): I місце, II місце, III місце; робота в гуртожитку; робота з батьками; індивідуальна робота зі студентами.

Організаційна діяльність викладачів інституту визначається за такими критеріями: участь у загальних заходах навчального закладу (виступи на засіданнях ЦК, виступи на

педрадах, виступи на регіональних методичних радах, виступи на методичних радах, виступи на педагогічних читаннях); кількість занять, проведених у школі молодого викладача (за одне заняття); виконання роботи наставника «молодого» викладача; керівництво (цикловими комісіями, методоб'єднаннями, регіональними методоб'єднаннями, опорними цикловими комісіями ВМНЗ на рівні МОЗ України, асоціаціями); діяльність викладача як завідувача кабінетом, лабораторією (паспорт кабінету); керівництво предметним гуртком; участь у профорієнтаційній роботі; санітарно-просвітницька робота; громадська робота; якість ведення навчальних журналів; нагородження грамотою (Міністерства охорони здоров'я України, управління охорони здоров'я, управління освіти, облдержадміністрації, облради, міської ради, навчального закладу); за порушення правил внутрішнього трудового розпорядку та несвоєчасну підготовку плануючої та звітної документації.

Висновок. Застосування рейтингової оцінки діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників вищих медичних навчальних закладів надає можливість забезпечити оновлення управлінських форм і методів внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти та сприяє наближенню медичної освіти до сучасних європейських освітніх стандартів.

Список використаних джерел

1. Никулина И. Оценка качества знаний через качество преподавательской деятельности /И. Никулина, О. Римская // Проблемы теории и практики управления. – 2006. - № 12. – С. 115-117.
2. Козак О.М. Оцінка діяльності викладача / О.М. Козак// Економічний часопис – XXI. – 2011. - № 7-8. _ С. 36-39.
3. Закону України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Шигонська Н. Методологічні основи підготовки управлінських кадрів у системі охорони здоров'я // Н. Шигонська // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (Київ, 23.берез.2016) за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.М. Князевича, Н.О. Васюк. – К.: ДКС-Центр. – 2016. – 211 с. - С.194-196.
5. Гордійчук С. В. Якість як пріоритетний напрям освітньої діяльності медичного навчального закладу / С.В. Гордійчук // Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка (педагогічні науки) – Випуск 6 (303), жовтень, 2016. – С. 100-107.
6. Гордійчук С.В. Основні принципи управління якістю професійної діяльності викладачів вищих медичних навчальних закладів / С.В. Гордійчук // Проблеми освіти №

Управление качеством профессиональной деятельности преподавателя как элемент внутренней системы обеспечения качества высшего образования

Статья посвящена вопросам управления качеством профессиональной деятельности преподавателя как элемента внутренней системы обеспечения качества высшего образования. Представлен опыт КВУЗ «Житомирский институт медсестринства» Житомирского областного совета по ежегодному осуществлению рейтинговой оценки деятельности педагогических и научно-педагогических работников по направлениям: учебно-методический; научный; воспитательный; организационный. Подчеркнуто, что приближения медицинского образования в современных европейских образовательных стандартов, обновления управленческих форм и методов внутренней системы обеспечения качества высшего образования невозможно без применения рейтинговой оценки деятельности педагогических и научно-педагогических работников высших медицинских учебных заведений.

Ключевые слова: качество образовательной деятельности, управления качеством профессиональной деятельности преподавателя, система рейтинговой оценки.

Quality management professional activity of teacher as part the internal system of quality assurance in higher education.

The article is devoted management of the quality the professional activity of teacher as part the internal system of quality assurance in higher education. The experience of MHEI "Zhytomyr Nursing Institute" Zhytomyr Regional Council on the annual implementation the rating activity of pedagogical and scientific-pedagogical staff in areas: teaching and methodical; scientific; educational; organizational. It is emphasized that approximations of medical education in the modern of the European educational standards, updating of administrative forms and methods of internal system ensuring quality of the higher education is impossible without application rating assessment activity of pedagogical and scientific and pedagogical employees of the highest medical educational institutions.

Keywords: quality of educational activity, quality management of professional activity of the teacher, system of a rating assessment.